

LJUDSKI GLAS

Glasi „Kmetko-delavske zveze“

Izhaja vsako sredo in stane za vse leto 60 K, za pol leta 30 K, za četrt leta 15 K, na mesec 5 K; posamezna številka K 140. — V inostranstvu razmeroma več.

Vse dopise in pošiljatve za uredništvo in upravništvo „Ljudskega glasu“, kakor tudi za tajništvo K. D. Z. pošiljajte frankirane na naslov: Ljubljana, poštni predal 168. Poštne proste so le reklamacije. Ustmena poročila: v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6.

E. K.

Kdo bo rešil delavno ljudstvo?

Stare stranke obljubujejo ljudstvu vse mogoče dobrote in pomoči. One imajo neštete „dobre ljudi“, ki bodo storili čudeže za ljudstvo. Le socialisti nimajo takih dobrotnikov med sabo. Ako kandidira socialist za kakšno zastopstvo ali javen urad, ne zna obljubiti nič drugega, kakor da bo ravnal po načelih in programu svoje stranke.

Pri ljudeh, ki malo in kratko mislijo, je to slabo priporočilo. Kdor jim veliko obeta, se jim bolj prikupi.

Ali če bi se taki ljudje malo potrudili in se vprašali, kako bo posameznik izpolnil svoje velike obljube, bi morali spoznati, da igrajo v loteriji, v kateri se ne more zadeti.

Temeljni nauk socializma je ta, da ne more biti delavsko ljudstvo rešeno do konca dni, če se ne reši samo. In odtod prihaja največja razlika med socialistično in vsemi drugimi strankami.

Demokrat, republikanec, prohibicionist, progresist, nacionalist, klerikalec prihaja in pravi:

„Jaz ljubim ljudstvo. Pomagal Vam bom. Storil Vam bom vsakovrstne dobrote. Rešil Vas bom.“

Socialist pravi:

„Jaz sem posameznik kakor vsak izmed Vas. Jaz nimam več moči kakor človek. Jaz Vas ne morem rešiti. Lahko Vam povem, česar sem se naučil in kar sem spoznal. Rešiti se morate sami. Organizirati se morate, da boste močni. Spoznati morate, odkod prihaja Vaša beda, Vaše trpljenje, Vaše stradanje, negotovost Vašega položaja. Povem Vam, kaj je kapitalizem, kaj delo, kaj izkoriščanje in odkod prihaja. Ampak jaz nisem far, ki zahteva, da bi mu slepo verjeli. Prepričajte se sami. To ni nemogoče. Čitajte časopise; zanimajte se za to, kar se godi po svetu in kar se godi v Vašem kraju, v Vaši okolici. Primerjajte svoje življenje z življenjem drugih sotrpinov. Primerjajte ga z življenjem kapitalistov. Vprašajte se, koliko je vredno Vaše delo in koliko kapitalistovo, pa koliko dobite Vi in koliko ostane njemu. Potem se pa še vprašajte, zakaj je tako in zakaj ne more biti v sedanjih družbi drugače.“

Niti toliko kolikor je črno za nohtom, ne obljubuje socialist.

Ker če bi obljuboval, ne bi bil delavski prijatelj, kajti z obljubami bi jih slepil.

Rockefeller je bogat mož in velik gospod. Predsednik Zedinjenih držav je majhna reč v primeri z njim. Rockefeller je prepričan o svoji veličini. Ali če kdo misli, da bi mogel bogati, mogočni Rockefeller rešiti delavstvo, se zelo moti. S svojim denarjem bi pač temu in onemu lahko pomagal, da bi si kupil hišo, farmo, novo obleko, avtomobil, klavir. Ampak delavstva je več kakor sto, več kakor tisoč in več kakor en milijon posameznikov. In rešitev je nekaj drugega

kakor pomoč za par tednov ali bodisi za nekoliko let. Danes imam lahko farmo in drugo leto sem lahko berač.

Beda delavskega razreda ima globokejšo vzroke. In le če se odpravijo njeni vzroki, mine beda. Če imam v hiši psa, ki grize, bo malo pomagano, ako peljem ogrizene ljudi k zdravniku. Pes bo grizel druge. Torej moram odpraviti psa.

Vzrok delavske bede je kapitalistični sistem. Ako se star delavec, ki je pustil vse svoje moči v tovarnah, pa si ne obeta kapitalist več dosti dobička od njegovega dela, zgrudi na cesti in ga usmiljeni ljudje odpeljejo v bolnišnico, ni s tem rešeno delavstvo. Če bi bil bogat, bi dal takemu revežu lahko par dinarjev. Ali je s tem rešen delavski razred? Drugi delavci bodo ostareli in kapitalisti jih bodo, ne uporabne, izžete limone, metali na cesto. In kdo me more prisiliti, da mu dam kaj vbogajme? Če sem dobre volje, sežem v žep; če nočem, ga grdo pogledam, pa grem svojo pot. Danes, ko se vozijo premožni ljudje v avtomobilih, pa nimajo niti prilike, da bi videli take žalostne slučaje. (Dalje prih.)

Žalski:

Kmetijski pouk na deželi.

Pozdraviti moramo odlok poverjenstva za uk in bogočastje v Ljubljani, ki obrača veliko pozornost na kmetijski pouk v ponavljalni šoli v teoretičnem kakor tudi v praktičnem oziru. Glavni smisel tega odloka je kmetijsko-prirodoslovski pouk; šolski vrt naj predvsem služi za praktični pouk kmetijstva. V ta namen sta tudi dva učitelja strokovnjaka imenovana za nadzornika kmetijstva.

Do zadnjega časa se je pouk v kmetijstvu precej zanemarjal; šolski vrtovi niso služili svojim namenom; bili so zanemarjeni, namesto da bi bili zgled vsem drugim in s tem dajali vzpodbudo in ljubezen do kmetijstva. Da je bilo temu tako, leži krivda ne na učitelstvu, ampak na učiteljskih izobraževališčih, ker niso dovolj skrbela za boljšo izobrazbo učiteljskega naraščaja v kmetijstvu. Danes se zahteva od učitelja vse, biti mora praktičen učitelj in voditelj ljudstva, imeti mora zato vsestransko izobrazbo, kar zahteva od njega vsakdanje življenje. Ako se mu ni to nudilo v šolah, je njegova dolžnost, da se zato sam pobriga in izobrazbi vsaj v onih panogah, v katerih živi.

Naš narod je večinoma poljedelski, v svoji stroki je ravnotako ukažen kakor vsak drug stan, če ne več. Vsak stan ima izkoriščevalce in izkoriščance in čim manj je strokovne izobrazbe, tem več je prvih. Isto velja tudi za naš kmetijski stan. Če hočemo našega malega kmeta gospodarsko povzdigniti in ga politično osvoboditi, mu moramo v prvi vrsti dati ono izobrazbo, katero potrebuje ne le za izvrševanje, temveč tudi za izpopolnjevanje svojega težkega poklica. Radi tega stojimo na

stališču, da se morajo naše šole na kmetih v tem oziru temeljito preurediti, da bodo odgovarjale povsem našim stremljenjem.

Uvažujemo pa tudi pri tem težke naloge, ki čakajo naše učitelstvo, a uverjeno naj bode, da bode v svojem delu vsestransko podpirano. Prvi korak je že napravljen, upamo pa, da bodo v kratkem sledili še drugi do končne izpopolnitve.

Ako bode učitelstvo posvetilo vse svoje sile v dobro malemu kmetu, mu bode pri tem poplačano na ugledu in mrznja do šole in učiteljstva bode čimbolj izginjala. V prvi vrsti pa bodi učitelj res prijatelj in pomočnik zatiranega in zapostavljenega kmečkega ljudstva, bodi mu svetovalec in vodnik v njegovem trdem življenju. V vzajemnem delu hočemo povzdigniti našo šolo na deželi na ono kulturno stopnjo, ki se da doseči v korist našega ne po lastni krivdi kulturno zaostalega malega kmeta.

Ne bodite krivični!

Vodstvo stranke ima težavno stališče. Čudežev ne more delati, dovolj je, da poskuša po najboljših močeh izvrševati veljavne sklepe. Pri tem svojem poslu mora pa seveda zahtevati pomoči pri organizacijah, kajti pravo delo vrše te, ne vodstvo. Zato se včasih zgodi, da vodstvo kaki organizaciji priporoča, naj bo bolj agilna, bolj točna itd. — tako priporočanje pa izgleda seveda kakor opomin ali celo graja. Nič čudnega ni, če se čutijo odborniki užaljene, češ, saj mi nismo ničesar zakrivali! Pa odgovore v tem smislu, zavračajo očitke in poskušajo prevaliti krivdo na prejšnje odbornike ali pa — na vodstvo samo.

Tako so odborniki neke organizacije pred kratkim izjavili, da je krivo vodstvo stranke, če v dotični organizaciji ni živahnega delovanja, kakor bi bilo pričakovati. Kajti, ko so začeli komunisti razbijati delavsko slogu, ni prejela tista organizacija od vodstva nikake podpore, centrala sploh ni podpirala takratnih treznomiselnih odbornikov. Zato je prišlo do razdora, ki ga je zdaj tako težko popraviti.

Sodrug, če očitati kaj, prepričajte se prej, če je res. Pa tudi če je res, premislite poprej vse tedanje razmere, pretehtajte jih dobro od vseh strani, da ne pozabite kaj važnega, kar lahko vaše očitke takoj izpremeni. Da ne boste podobni tistemu branjevcu, ki je prodajal moko po 16 K in trdil, da tudi njega toliko velja: plačal jo je po 14 K, dovoz velja pa 2 K. Skupaj 14 K in 2 K je 16 K. To je pa „pozabil“ pripomniti, da ga je veljal dovoz 2 K pri 100 kg in da torej ne sme seštevati tako po svoje. 14 in 2 je res 16, mož je pa vendarle lagal.

Zaradi vseh očitkov napram vodstvu stranke pred razdorom morate vedeti, da so takrat odločevali v organizacijskem in poročevalskem oziru samo tisti, ki so šli potem h komunistom. Strankin tajnik, blagajnik, urednik „Napreja“ in uradnica v tajništvu — vsi ti so delali od novembra 1919 do marca 1920, torej vso kritično dobo pred razdorom, za

radikalno smer in so v tisku in na shodih, posebno pa v strankinem tajništvu s to radikalno smerjo podpirali komunizem, po razdoru pa tudi vstopili v novo stranko. Ali ste mogli upati, da bodo ti pomagali treznimi slehim odbornikom proti nahujskanim nezavednim članom?

Tudi komunisti so nam večkrat očitali nered v stranki in da so zaradi nereda izstopili — ko smo jim pa razložili, kdo je bil za red odgovoren, so takoj umolknil, ker tega ne more nihče tajiti.

Upamo, da bodo po tej ponovni razlagi tudi vsi naši umolkni, da ne bodo nikdar več očitali, da je centrala kriva, dočim so krivi posamezniki, ki so delali proti volji centrale, ali pa še celo na skrivaj.

Kmetско ljudstvo in osemurni delavnik.

Stara je zahteva industrijskega delavstva po osemurnem delavniku. Več kot 30 let je minulo, odkar so se prvič sešli delavski zastopniki raznih narodnosti, ter si sestavili enoten program, na podlagi katerega so se namenili bojevati za ljudske koristi. Ta mednarodni program so se razdelili v dva dela. Prvi del obstoji iz zahtev za najbližjo bodočnost, drugi del pa govori o končnem cilju proletarijata. Prvi del programa ali kakor ga nazivamo s tujko: „minimalni program“ obsega tudi zahtevo po osemurnem delavniku.

Meščanske stranke skušajo prikazati to zahtevo kot kmetškemu ljudstvu škodljivo. Pa mu pripovedujejo, češ, če se boš organiziral v take organizacije, ki delajo roko v roki z delavci, boš moral tudi ti delati le osem ur na dan. Po drugi strani pa mu skušajo prikazati posledice, ki bi nastale, če bi se tudi na kmetih vpeljal osemurni delavnik. Poleg tega pa skušajo ti meščanski ptički, ki sami po navadi niti osem ur ne delajo, ogniti delavce z lenuhi, katerim se ne ljubi delati, zato pa, da zahtevajo tako kratki delavni čas.

Poglejmo torej, kaj je s to delavsko zahtevo in če je v resnici kmetškemu ljudstvu škodljiva.

V moderno industrijo prihajajo vedno novejši stroji, ki se razlikujejo med seboj v tem, čim novejši je stroj, tem hitreje izdeluje razne izdelke. To, kar so prej izdelovale pridne delavčeve roke, izdeluje na enkrat stroj, kateri dela lepše in še mnogo hitreje, kot človeška roka. V trenutku, ko postavijo v tovarno kak nov stroj, zgubi na ta način celo vrsto delavcev svojo službo in ž njo svoj kruh. Če bi torej poslušali delavci pridige takih rodoljubov ter pričeli delati mesto 8 po 16 ur na dan, kot so nekdanj, bi na ta način vrgli najmanj polovico sedaj zaposlenih tovarišev v brezdelje. In kmetško ljudstvo, kaj bi imelo od tega? Če bi že profesionalni delavci ne dobili posla po tovarnah, kako naj bi ga dobil potem oni kmetški sin, kateremu ni mogel oče zapustiti posestva, ker je bilo premajhno in ker je imel ta oče preveč sinov. Tak sin si mora poiskati dela in kruha kje drugje. Našel ga bo takrat, če bo delavcev primanjkovalo, in ne, če jih bo preveč.

Razvidno je torej, da vprašanje osemurnega delavnika nima svoj pomen v tem, ker so delavci leni, temveč je to nujen protiutež nasproti vedno modernejšim strojem.

Vpeljava osemurnega delavnika na kmetih ravno tako ni nemogoča. Čimbolj se bo kmet izobraževal, tembolj bo uvideval potrebo za nabavljanje strojev. Organiziral se bo v zadruge, ki mu bodo omogočile, da bo po več kmetov skupaj nabavilo potrebne stroje. Za posameznike pomeni to prevelike izdatke, več skupaj bo pa tak enkratni izdatek lahko žrtvovalo. Na ta način bo marsikatero delo, ki zahteva danes po cele tedne trdnega dela, izgotovljeno igranje v par urah. S tem se bo tudi za kmeta skrajšal delavni čas.

Najboljše zaključimo našo razpravo s tem, da ugotovimo na kratko:

Vedno modernejši stroji silijo delavca, da skrajšuje delavni čas. Kmet bo skrajšal svoj delavni čas takrat, ko bo nadomestil človeško moč s strojem.

Mi in Sokolstvo.

V današnjem „Ljudskem glasu“ prinašamo dopis, ki zagovarja Sokolstvo. Da nas ne bo kdo napačno razumel, bomo poskusili pojasniti svoje stališče.

Sokolska ideja je vzniknila iz ideje samopomoči ljudstva v boju proti absolutizmu, proti gospodstvu posameznikov. Ko je bil Napoleon neomejen vladar skoro cele Evrope, ko se je tudi nemški narod suženjsko moral pred njim klanjati, je spoznal Jahn, da sta predvsem dva vzroka za to suženjstvo: prvič razdeljenost nemškega naroda in večni prepripi med posameznimi deli, drugič pa telesna in duševna lenoba posameznikov. Že prej so veliki nemški in nenemški misleci pripravljali pot, toda v Napoleonovih časih je bila pri Nemcih sila tako velika, da se je našel mož, ki je tako dolgo premišljeval in se z drugimi razgovarjal o tem, kako bi bilo mogoče pomagati nemškemu ljudstvu iz sužnosti, da je končno ustanovil telovadna društva, ki so imela namen prvič krepiti Nemce telesno, da bodo zdravejši in ponosnejši, drugič pa združevati jih, da bodo vsaj takrat pozabljali na medsebojne spore, ko gre za osvoboditev vseh posameznih delov nemškega naroda.

Uspehi tega Jahnovega delovanja so se pri Nemcih kmalu pokazali. Ne moremo trditi, da so edinole telovadna društva rešila Nemce in jih usposobila za velik in močan narod, ki je kmalu zagospodoval nad drugimi, to pa lahko trdimo in je zgodovinsko dokazano, da gre telovadnim društvom velik del zasluge na tem napredku.

Žalibog niso vsi Nemci razumeli Jahnove ideje. Jahn je vzbujal narodnostni čut in skrb za telesno zdravje zato, da reši svoje tlačeno ljudstvo tujega gospodstva, ne zato, da zagospodujejo Nemci nad drugimi narodi. Šele ponosni in preveč ponosni Jahnovi nasledniki so pozabili na enakost in bratstvo, ki ga je učil Jahn, in zaželeli gospodstva. Ne vsi iz umazanih namenov. Mnogi so mislili res širiti kulturo in srečo s tem, da so hoteli vse ponemčiti — večina razširjevalcev nemške kulture („kulturtregarje“ smo jih imenovali) je pa

hotela s svojo kulturo le večati svoj dobiček, širiti svoje gospodstvo.

Največ so pri tem trpeli Čehi. Trpeli so velikanske moralne in materialne (duševne in telesne) izgube od te germanizacije, posebno ker je hodila roko v roki s kapitalističnim izkoriščanjem preprostega ljudstva. Germanizacija je bila vsled gmočnih koristi tako privlačna, da se je ponemčil skoro vsak, kdor je le mogel, da so se ponemčili še celo taki, ki pravzaprav niso mogli, saj so govorili po češko do smrti, zato ker se nemščine niso mogli naučiti, za Nemce so se pa vendarle povsod izdajali. Čehi so pa ostali le preprosti ljudje po kmetih. Kdor vse to pozna in ve, v kakšno stisko je prišlo češko ljudstvo, ko mu je skrb za ljubi kruhek pregnala skoro vse šolane ljudi k Nemcem, nevedno ljudstvo je pa ostalo brez voditeljev, pač pa je imelo vse polno hujskačev, ki so dobro živeli od ljudske nevednosti — kdor vse to pozna, ali kdor pozna vsaj naše razmere na Koroškem, ki so bile precej podobne, kjer se je tudi ponemčil vsak uradnik in pisar, pa tudi vsak obrtnik, sploh vsak, kdor je le mogel naučiti se par besed gosposkega nemškega jezika — kdor vse to ve, se ne bo prav nič čudil, da se je v najhujši dobi češkega suženjstva našel tudi na Češkem mož, ki je spoznal, da je treba po Jahnovem načinu začeti reševati tudi češki narod. Bil je to Tyrš.

Seveda je moral ta način malo izpremeniti. Nemci so nekdanj ustanavljali svoja telovadna društva proti Francozom, Čehi so pa potrebovali telovadnih društev proti Nemcem. Nemci so se razen na idejo narodnosti naslanjali tudi na svojo številno moč, dočim je moral Tyrš svojemu ljudstvu priporočati narodnostno čustvovanje in delovanje brez opore na številno moč. Zato je moral iti Tyrš še bolj globoko, še bolj trdno se držati ideje enakosti, ob enem je pa poskusil nadomestiti lastno maloštevilnost z vzbujanjem slovanske vzajemnosti. (Konec prih.)

Iz stranke.

Pomoč ruskemu proletarijatu!

Delavci, delavke!

Rusijo je zadela velika katastrofa. Glad in kolera gospodarita v velikem delu Rusije. Dvajset milijonov ljudi bega po deželi in beži v kraje, kjer ni suša uničila vseh dobrin. Pisatelj Maksim Gorkij je izdal oklic sporazumno z rusko sovjetsko vlado za pomoč na vse civilizirane dežele.

Pomagati ljudem ob lakoti in kužnih boleznih je človeška dolžnost. Da pomaga svetovni proletarijat ruskemu proletarijatu, pa velevala dolžnost proletarske solidarnosti.

Smatrali smo vedno veliko zmoto boljšeikov v presojanju ekonomskih tendenc in političnih možnosti povojne dobe kot strašno usodo za socialno revolucijo. Storili smo vse, da omilimo neizogibni poraz ponesrečenega boljševiškega eksperimenta ter da dovedemo proletarijat do spoznanja te usodopolne zgodovinske napake, ki grozi z maščevanjem nad vsem mednarodnim proletarijatom. Zato smo pobijali pogreške vladajoče vlade v Rusiji. Toda s proletarijatom Rusije nas še veže iz časov carizma nezlomljiva

Zob:

(12. nadaljevanje.)

Socializem in vera.

Modrovanje navadnega človeka.

Pa če je to mogoče, če torej verujemo, da je življenje vzkliko na zemlji samo po sebi, ko se je ohladila — odkod je pa zemlja?

Učenim ljudem ne dela to vprašanje prav nikake preglavice. Zemlja ni večna, zemlja ni nastala iz same sebe, ker se na njeni poti predobro pozna, kako je odvisna od solnca. Vrta se okoli solnca in ima v tem in v svoji nekdanji vročini dokaz, da je del solnca. Toda tudi solnce ni bog — čeprav so ga marsikateri ljudje napravili za boga, ker so vedeli, da je vse življenje na naši zemlji odvisno od solnca, ker bi vse zamrlo, če bi, recimo, vse leto ne posijalo k nam solnce. Saj vemo, kako hudo nam je pozimi, kako vsa narava takrat zamre, pa solnce ni izostalo, samo malo bolj po strani pošilja takrat svoje

žarke k nam. Če bi ga pa niti spomladi ne bilo več, v kratkem bi zamrle razen rastlin tudi živali, ena prej, druga pozneje, nazadnje pa vse, pa tudi človek.

Pa vendar solnce ni bog. Že zato ne, ker razen solnca so še tudi druga telesa na nebu, ki niso prav nič odvisna od solnca, kakor naša zemlja in še nekaj drugih takih zemelj (planetov). Pa ne samo od solnca ne odvisna so ta telesa, temveč tudi mnogo večja nego solnce.

Govorili smo že o tem, kako se človeško oko lahko moti glede velikosti oddaljenih teles. Če pogledamo v raven drevored, vidimo, da so drevesa vedno manjša, čim dalje so od nas. Če pa gremo po drevoredu dalje, vidimo, da so vsa drevesa enako velika, ko gremo mimo njih. Ko se pa na koncu drevoreda obrnemo nazaj, so zopet drevesa na drugi strani prav majhna. Enake stvari se nam zde torej manjše, čim dalje smo od njih. Tako je povsod, napaka je v naših očeh. Po svojem razumu moramo to napako po-

pravljati: če vidimo majhen ogenj na griču, ki vemo, da je daleč, vemo, da mora biti tisti ogenj velik. Če porabimo to znanje tudi pri zvezdah, se ne bomo čudili učenjakom, ki trdijo, da so tiste zvezde, ki se nam zde kot večernica ali pa kot danica zelo lepe in velike, v resnici najmanjše izmed vseh zvezd. Kajti vse te zvezde so planeti premičnice kakor naša zemlja, vrte se okoli solnca, kakor ta in so velike za naše oči samo zato, ker so nam blizu. Še bolj vidno je to pri repaticah, ki se večajo, kadar se približujejo solncu, in zopet manjšajo, ko se zopet oddaljujejo. Vse zvezde se za naše oči tako manjšajo, čim dalje so.

Premičnice, ki se vrte okoli solnca, so vse blizu, ker so z nami vred članice solnčnega sestava. Luna je še bližje, ker ni članica solnčnega sestava, temveč takorekoč del naše zemlje. Luna se nam zdi največja, ker je najbližja, v resnici je pa najmanjša. Večernice, ki se menjavajo v svoji lepi službi, so nekatere večje, nekatere pa manjše od

solidarnost, in naša socialistična dolžnost je, da pomagamo temu proletarijatu v stiski kolikor le moremo.

Delavstvo v naši državi se sicer ne nahaja v najboljših razmerah, toda v največji bedi se nahaja sedaj ruski proletarijat, kateremu moramo priskočiti na pomoč.

Obrachamo se torej do socialističnega delavstva s pozivom, da sodeluje pri pomožni akciji s prispevki, kakor že sodeluje ves organizirani proletarijat sveta. Akcije naj se deleži politično in strokovno organizirano delavstvo Slovenije in socialisti sploh z vso iskreno vnemo v zavesti, da je solidarnost potrebna, da ruski proletarijat potrebuje kruha in zdravil. V tem primeru pokazimo z vso odločnostjo, da umevamo skupno usodo in interese mednarodnega proletarijata.

Enako kakor organizirano delavstvo hiti na pomoč, moramo storiti tudi mi.

Na delo za dobrobit ruskega proletarijata!

V smislu sklepa seje izvrševalnega odbora JSDS v Celju dne 14. avgusta 1921.

V Ljubljani, dne 16. avgusta 1921.

Načelnstvo JSDS in KDZ.

Dopisi.

Cerklje na Dolenjskem. „Domoljub“ (po domače „Lažiljub“) blati v 28. številki mene in druge tukajšnje Sokole, kakor pač zna. Če je dotični dopisun hinavec, nič ne de, našel je pravo družbo. Če je pa poštena oseba, ga obžalujem, da je tako zašel, in upam, da bo izprevidel svojo zmoto, ko bo vzel v roko še tudi kak drug časopis in se ne bo več dal samo „Lažiljubu“ vleči za nos.

Tudi pred volitvami so me blatili, pa vedno več je ljudi, ki se jim odpirajo oči. Upam, da se bodo tudi sedanji moji nasprotniki prepričali, kdo ima prav.

V Cerkljah, dne 18. julija 1921.

Ivan Vahčić, l. r.

Javno vprašanje na poveljstvo žendarmarijske brigade v Ljubljani, Rimska cesta 5.

Dne 22. p. m. sem imel opraviti v Župelevecih, občina Kapele. Slučajno sem prišel med zagrizene pristase SKS. Veleposestnik Janežič in še več drugih velikih gruntarjev in še povrh trije orožniki so bili navzoči, dva iz orožniške postaje Kapele in eden iz orožniške postaje Bizeljsko, kateri so podpirali kapitalistični teror in surovost. Ko je poslušal sodrug Martin Umek na strani sede njihovo politiko in zasramovanje na JSDS, se je le koncem konca zglasil in jim odkritosrčno povedal njihovo samostojno delovanje v občinah in sploh proti delavnemu ljudstvu.

Ker so tem usmiljenim gospodom prišle Umekeve besede preveč za kožo, ker jim je dokazal resnico, ga je napadel Franc Agrež iz Piršenbrega štev. 4 s pestmi, seveda kot kulturen mož samostojnega kalibra. Kakor je poprej z besedami obsodil velegruntar Janežič sodruga Umeka za boljševika, je še tudi prav kulturno porabil svoje pesti, po vzorcu zgoraj omenjenega moža in ravno tako tudi orožniki kopita državnih pušk. Vprašam javno žandarmarijsko brigadno poveljstvo v Ljubljani, kako so nekateri orožniki po-

naše zemlje, vse pa so veliko manjše od solnca, odvisne od njega: za vsa ta nebeška telesa je solnce izvor vsega gibanja in življenja.

Toda vse druge zvezde, ki jih je tako veliko, da jih je nemogoče prešteti, so v taki daljavi od nas, da niti ne poznamo, ali se kaj gibljejo; zdi se nam, kakor da so prikovane na nebo. Imenujemo jih zato stalice. Nekateri skupine teh stalnih zvezd poznajo tudi preprosti ljudje, zato ker je tudi za vsakdanje življenje koristno jih poznati. Kadar je jasno nebo, tudi ponoči ne zaideš, če poznaš Severnico, po kateri se prav tako varno lahko ravnaš, kakor podnevi po solncu. Pa tudi uro lahko določiš po njej, ker se nam zdi, da se suče nebo okoli te zvezde Severnice (v resnici se sučemo samo mi z zemljo!). Severnica je ena izmed sedem zvezd, ki tvorijo Mali voz in sicer prva zvezda vozovega vojsa. Blizu Malega voza je pa tudi Veliki voz, sestavljen prav tako iz sedem zvezd. Obe ozvezdji prav lahko najdeš, tudi otroci jih lahko najdejo, samo če jim jih enkrat po-

učeni v svoji stroki ali so zato, da naj delajo nepristransko službo, ali so zato, da pretepajo delavce na komando velegruntarjev.

Prosim javno, da vzame poveljstvo ta članek na znanje in pokliče enega orožnika iz orožniške postaje na Bizeljskem (kateri je imel službo dne 22. VII. 1921 popoldan) in dva orožnika iz orožniške postaje v Kapelah (katera sta imela dne 22. VII. 1921 službo popoldne) k odgovornosti, ker to, kakor so takrat postopali in ravnali proti Umeku, ne spada v orožniško stroko, ampak v barbarstvo.

Zavedne člane KDZ pa prosim, naj si to ravnanje samostojnežev dobro zapomnijo, posebno pa velegruntarja in gostilničarja Janežiča iz Župelevec.

V Globokem pri Brežicah 23. VII. 1921.

Martin Umek.

Po svetu.

Češkoslovaška preživlja težko krizo v železni industriji. Vítkoviška podjetja so že odpustila nad 5000 delavcev, ravno tako je praška železo-industrijska družba pahnila par tisoč družin v bedo. Delovni čas se je v vseh industrijskih ozemljih skrajšal. V kratkem pride najbrže do splošne stavke.

Občinske volitve v italijanskih anektiranih ozemljih se bodo vršile v teku prvih šest mesecev po različnih krajevnih potrebah. Odposlanci generalnih civilnih komisarjev in zastopniki Gorice, Trenta, Trsta in Poreča se sestanejo v tej zadevi prihodnji teden.

Poljski parlament je odobril zakonski načrt, da se morajo vsa poslopja zasigurati proti požaru z dvema tretjinama svoje vrednosti, poslopja pa, ki jim še posebno preti vedno nevarnost, da zgore, se morajo zasigurati s celo vrednostjo.

Belgijskim ženam je parlament dovolil, da smejo izvrševati vsako občinsko službo, če imajo tozadevno možovo dovoljenje. Belgijske žene smejo biti župani, občinski svetniki in občinski tajniki. Samo policijskega vodstva ne morejo prevzeti.

Nove socialne komplikacije na Angleškem? Angleška železničarska organizacija namerava proglasiti splošno stavko. Vzrok tej stavki je vlada, ki je odredila, da se železničarjem znižajo plače.

Angleška Trade Union (zveza strokovnih organizacij) bo imela v septembru kongres v Cardiffu, ki bo velike važnosti, ker bo obravnaval vprašanje stavk. Robert Smillie, stari vodja angleških rudarjev, ki že dalj časa radi boleznim ni mogel izvrševati svojih poslov, je bil zopet imenovan na prejšnje mesto.

Glad v Rusiji. „Humanité“ objavlja pogovor s socialistom Laçortom, ki se je te dni vrnil iz Rusije in ki je pripovedoval o tamkajšnjih razmerah tako-le:

„Sedanje razmere v Rusiji so tragične, kakor so bile v letu 1891. Treba je razen tega upoštevati štiri leta vojne in tri leta blokade. V pokrajinah Samara, Saratovem in Volgi je vse razdejano, popolnoma vse. Položaj je grozen. Žetev je dobra, boljša kakor po navadi, toda prebivalstvo, ki je v teh krajih zelo gosto na-

kažeš. Če boš večkrat pogledal nanje, boš spoznal sam, kako se Mali voz suče okoli konca svojega vojsa (Severnica) in kako se Veliki voz suče z Malim vred, kakor da bi oba stala na dvorišču in bi se to dvorišče sukalo stoje trdno samo na eni nogi kakor vertikalak. Mali voz pa je postavljen tako, da ima konec vojsa prav pri tisti nogi. To dvorišče moramo pa razširiti do neskončnosti, vedeti moramo, da se suče vsa neskončnost tako — potem bomo tudi takoj prepričani, da se suče le za naše oko, v resnici pa se sučemo samo mi, ki to gledamo. Če se pelješ v brzovlaku, se ti tudi zdi, da lete drevesa in hiše in polja mimo tebe, ti pa da stojiš. Drevesa ob progi lete strašno hitro, oddaljene vasi se peljejo lepo počasi, še bolj oddaljene gore se pa komaj premikajo.

Če vse to ogleduješ in premišljuješ, se ne boš čudil učenjakom, ki pravijo, da so vse stalice, kolikor jih vidimo, veliko bolj daleč, nego naše solnce, da so veliko večje, da je najmanjša zvezdica iz Rimske ceste nekaj tako velikanskega, da so vse naše mere pre-

seljeno, prideluje le toliko, kolikor zadostuje za njegove potrebe. K temu je prišlo v zadnjem času še silno deževje. Prevažanje žita, kateremu grozi nevarnost, da segnijo tekom prevoza, je zelo težavno. Treba je skrbeti tudi za seme za zimo, katerega je treba nad 100 milijonov pudov. Če ne pride kmalu pomoč, je na tisoče teh ljudi obsojenih na smrt.

Kmetje izjavljajo vsi, da so pripravljeni pri-
našati vse, če se jim zagotove živina in potrebna semena. Delavci ne zahtevajo drugega nego košček kruha. Proletariat drugih držav je dolžan pomagati, kolikor more. Če se noče, da ti ljudje umrejo za lakoto, je treba poslati v Rusijo nad 85 milijonov kvintalov žita.“

Politični pregled.

Ustroj pokrajinske uprave za Slovenijo. Dosedanja deželna vlada za Slovenijo je v smislu člena 134. ustave prenehala in na njeno mesto je stopila „pokrajinska uprava za Slovenijo“, katere vodstvo je prevzel po kralju imenovani pokrajinski namestnik. Pokrajinski namestnik izvršuje pokrajinsko upravo po šefih oddelkov pod neposrednim nadzorom ministra za notranje zadeve in kot organ pristojnih ministrov. Pokrajinska uprava za Slovenijo se deli na te-le oddelke: 1. na predsedstvo pokrajinske uprave; 2. na oddelk za notranje zadeve; 3. na oddelk za kmetijstvo; 4. na oddelk za javna dela; 5. na oddelk za socialno skrbstvo; 6. na oddelk za prosveto in vere; 7. na oddelk za pravosodje; 8. na oddelk za gozdarstvo.

Delegacija ministrstva financ, oddelk ministrstva za trgovino in industrijo, zdravstveni odsek, gradbena direkcija, generalna inspekcija vod, rudarsko glavarstvo, agrarna direkcija in finančna prokuratura ostanejo še nadalje ministrstvom neposredno podrejeni.

Zedinjenje jugoslovanskega proletarijata. Obravnave med zaupniki socialističnih strank v Jugoslaviji so končane. Zaupniki so se zedinili v glavnih točkah, ki jih akceptirajo posamezne stranke na svojih kongresih ter potem v smislu dogovorov skliče izvršilni odbor kongres, na katerem se izvede zedinjenje, ki ga že danes najiskrenejše pozdravljamo. Naloga strank je sedaj, da o stvari razpravljajo in se pripravljajo na skupno delo zedinjenja proletarijata.

Župansko vprašanje v Ljubljani. „Jugoslavija“ je dementirala vest, da bi bil poslanec Deržić poslan od vodstva NSS k ministru za notranje zadeve, da poizve vzroke o nepotrditvi g. Peska županom. — „Slov. Narod“ izve, da je NSS sklenila pri zopetnih županskih volitvah ponovno za župana kandidirati g. Peska. „Narod“ pravi, da bi v slučaju, da bi bil g. Pesek iznova izvoljen županom, vlada razpustila občinski odbor in imenovala za Ljubljano vladnega komisarja, potem pa razpisala nove občinske volitve po novem občinskem volilnem redu, ki bo v parlamentu sprejet še to jesen.

Tedenske vesti.

Kralj Peter je v torek dne 16. t. m. ob 18. uri umrl.

Komisarjem zagrebške bolniške blagajne je bil imenovan sodrug Viljem Bukšge.

majhne zato. Da bi ne bil konec sveta, če bi se zadela kaka repatica v našo zemljo, to bi bila le mala revolucija, na drugih zemljah bi se zdelo, kakor da se je zvezda utrnila. To bi pomenilo le polom naše zemlje, v vesoljstvu pa bi se niti ne poznalo ne.

„To vesoljstvo je stvarnik vsega življenja. To vesoljstvo je bilo od nekdaj. To vesoljstvo je začetnik vsega gibanja, vsega življenja, to vesoljstvo je torej tudi stvarnik kralja na zemlji, človeka.“

Tako pravijo učenjaki, ki trdijo, da ni Boga. Toda od kod je to vesoljstvo. Samo iz sebe? Ali je bilo že od večnosti?

Ničesar ne vemo. Če pa ne vemo — ali ni vse eno, če imenujemo to neznano večno neskončnost Vesoljstvo, ali pa Bog, ali pa kratko Neznano?

Kajti pojem Boga, pojem Vesoljstva, pojem Neznane, vse to je za nas eno in isto: na oni strani meje je vse to, ne danes, ne jutri, ne mi, ne naši zanamci, nikdar nihče ne bo razumel prav nič več, kakor to, da ne razume.

Bukšeg je sprejel to mesto z odobrenjem krajevnega odbora stranke. Mesto je prevzel, da čimprej zopet dovede zavod v roke pravih delavskih zastopnikov.

Socialistička radniška partija Jugoslavije, tako pišejo „Soc. Radniške Novine“, je prevzela naše inicijativno za akcijo v pomoč Rusiji. „Radniške Novine“ dostavljajo nado, da bo ta akcija gotovo imela razmeram primeren uspeh.

Za potovanje po državi zadostuje, če ima vsakdo kako s fotografijo opremljeno legitimacijo izdano in potrjeno od pristojne oblasti, ki pa ne sme biti stara več kot leto dni.

Občinske volitve v Črni gori se bodo vršile prvokrat v tej deželi koncem tega ali začetkom prihodnjega meseca.

Vprašanje razmejitve med našo državo in Albanijo, ki bi se imelo rešiti na poslaniški konferenci v Parizu, je za sedaj odloženo. O njem se bo sklepalo še le prihodnji mesec. Delegat naše vlade Andrija Radović ostane v Parizu.

Brzovlaki dobe tretji razred. Minister za promet je določil, da se na naših progah dodajo brzovlakom še vozovi tretjega razreda, da se na ta način poceni vožnja tudi na brzovlakih.

Končno po poltreh letih. Generalni inšpektorat v finančnem ministristvu je poslal vsem državnim oblastem odlok, v katerem se naroča, naj se vse dobave izvrše pri domačih industrijskih podjetjih in proizvajalcih. V inozemstvu naj se nabavljajo samo oni predmeti, ki jih v naši državi ni, toda samo pod pogojem, da se plačajo v dinarjih. — Če bi bil ta sklep izdan takoj po zedinjenju, bi ostalo veliko milijonov dinarjev v naši državi, nezaposlenost ne bi bila tako velika, industrija bi bila podprta, in ker bi bil uvoz manjši, bi tudi valuta bila lahko boljša. Toda, da so gospodje spoznali to svojo napako, so potrebovali celi dve in pol leti.

Jugoslavija in pomoč Rusiji. Ministrski predsednik Pašić je povabil patriarha Dimitrija in člane Rdečega križa, da se doseže sporazum glede načina, kako naj bi se pomagalo ruskemu narodu radi razsajajočih bolezni. To vprašanje bo menda rešil ministrski svet, ker se je naša država pridružila mednarodni akciji zveze narodov in Rdečega križa za pomoč Rusiji. V Ženevi je za 22. t. m. sklicana mednarodna konferenca zastopnikov vseh držav, ki se bodo izjavile, da želijo pomagati Rusiji. Gospod Miloš Radosavljevič, zastopnik jugoslovanskega Rdečega križa, in naš konzul v Ženevi g. Nikola Petrovič bosta menda zastopala našo državo na tej konferenci. Ko bo ta konferenca končana, bo naša vlada sklepala o tem, kakšno pomoč bo treba poslati.

Gospodarstvo.

Viničarska šola. Ministrstvo za poljedelstvo in vode je sklenilo ustanoviti v državi strokovno vinarsko šolo, ki bo otvorena bržkone v Mostarju ali Mariboru.

Svilopreja v Jugoslaviji. Poročalo se je, da znaša pridelek kokonov sviloprejk v južnih krajih letos 300.000 kg. Po poslednjih vesteh, ki so dospele iz vse države, pa računajo, da je okoli 500.000 kg kokonov. Njihova vrednost se ceni na 7 milijonov dinarjev.

Pridelek sliv v Bosni in Slavoniji. Letos so slive v Bosni in Slavoniji obrodile za 30 do 40 odstotkov manj ko lani. Cena svežim slivam bo 50 D za 100 kg, a posušenim slivam 250 do 300 D za 100 kg. Prekuhanega sadja je še mnogo lanskega, vsled česar ga letos ne bodo toliko prekuhali.

Plačilni nalogi o neposrednih davkih. Začasni zakon o proračunskih dvanaestlinah, ki je objavljen v „Uradnem listu“ št. 90. ne nalaga davkoplačevalcem nikakih večjih bremen, nasprotno vsebuje posebno glede dohodnine in plačarine izdatne olajšave. Določilo navedenega zakona, — odpravlja davčne plačilne naloge. V nadomestilo plačilnih nalogov bodo prvih 15 dnij pričetkom vsakega koledarskega četrtletja (to je od 1. do 15. januarja, od 1. do 15. aprila, od 1. do 15. julija in od 1. do 15. oktobra vsakega leta) pri davčnih uradih razgrnjeni na vpogled izkazi za vse odmere, ki so se izvršile v pretečenem četrtletju. Razgrnitev se bo javno razglasila po občinah itd. na način, da bo vsak davčni zavezanec pravočasno obveščen, za katere

davke so odmerjeni izkazi razgrnjeni in komu davek še ni odmerjen. Prizivni rok je določen pri davkih, katerih odmera se priobči davčnim zavezancem z razgrnitvijo odmerne izkaza s 15 dnevi po preteku roka za vpogled. Za plačilne naloge, ki se dostavijo o predpisu davkov za prejšnja leta ali v drugih izjemnih primerih do konca septembra t. l., velja še dosedanja 30 dnevni prizivni rok; od 1. oktobra t. l. dalje pa se skrči ta rok na 15 dni, ki se bodo računili od dneva, ki sledi vročitvi.

Regulacija Save. Ministrstvo za poljedelstvo pošlje strokovnaško komisijo, da pregleda Savino strugo od Zagreba do Beograda v svrhu regulacije. Na ta račun je že odobren kredit 3 milijonov kron. Regulacija bi se tako izvršila, da bi omogočila plovbo manjših ladij in vlačilcev.

Produkcija vina v Jugoslaviji znaša povprečno 2,861.940 hl na leto. Od tega odpade na Hrvaško in Slavonijo 850.000 hl, na Vojvodino 665.000 hl, na Slovenijo 450.000 hl, na Srbijo 356.000 hl, na Dalmacijo 50.000 hl, na Bosno in Hercegovino 35.000 in na Črno goro 5940 hl.

Produkcija trboveljskih premogovnikov se je v zadnjem času znatno zvišala, tako da presega celo predvojno produkcijo. Delavci so torej storili vse za zvišanje produkcije. Plač seveda pa družba sama od sebe ne bo zvišala, niti ne bi vlada od družbe kaj takega zahtevala, dasi vselej zna zahtevati od delavstva zvišanje produkcije.

Razno.

Kako se obvaruješ tifusa in griže. Bodi vedno snažen in umit; pred vsako jedjo in kadar prideš iz stranišča, si umij z vodo in mилоm roke; ne primi nikdar jedi z umazano roko!

Sadje moraš vedno dobro umiti in olupiti predno ga zaužiješ, istotako moraš salato zelo dobro umiti.

Pazi strogo na snago v hiši in okoli hiše; stranišča in gnojišča je treba večkrat na teden dobro posuti z živim apnom.

Ne hodi v hišo, kjer leži bolnik bolan za tifuzom ali grižo, dokler ni ozdravljen in ni hiša razkužena.

Bolnik mora ležati vedno sam v svoji lastni sobi.

V to sobo ne sme stopiti nihče drugi kakor samo oseba, katera streže bolniku.

V bolniški sobi mora biti vedno pripravljena: a) posoda s 3% lizolovo raztopino (dve žlici lizola na 1 liter vode), v kateri se mora oseba, ki streže bolnika, vselej umiti roke, kadar se je dotaknila bolnika, postelje, nočne posode itd.

b) posoda z živim apnom, katerega se primeša eno dobro pest odpadkom bolnika; kajti v blatu in vodi se nahaja največ povzročiteljev tifusa in griže.

Vsi prebivalci okužene hiše morajo uživati samo kuhano jedila in piti samo prekuhano vodo.

Pokončavati se mora muhe in drugo mrčes, katera prenaša kali bolezni od nesnage človeka in jedi.

Zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro.

Za pomoč Rusiji. Tajništvo Mednarodne delovne skupnosti socialističnih strank je poslalo vsem k tej skupnosti priključenim strankam pismo s pozivom, da dejansko sodelujejo pri pomožni akciji za ruski proletarijat, ki trpi vsled lakote in kuge.

Požar na Orientu. Po poročilih iz Angore je hedžaški kralj napovedal sveto vojno zoper Grke.

Listnica uredništva.

H. v P. Vaš članek o agrarni reformi nam dokazuje, da mnogo premišljuje in čitate o potrebi in načinu, kako dvigniti pri nas kmeti stan. Vaši nazori so po našem mnenju popolnoma pravilni. Vendar članka v tej obliki ne moremo priobčiti, ker ste ga prehitro napisali in je zato preveč površen. Priporočamo se pa, da nam pošljete še kaj, posebno pa želimo, da delujete v svojem kraju med ljudstvom od moža do moža, pri Vaših zmožnostih uspeh ne bo izostal.

Založba in last konzorcija „Ljudski Glas“. Oblastem je odgovoren Andrej Svetek. Tiska: Tiskarna J. Pavliček v Kočevju.

Čitajte naše brošure!

„Pot k socializmu“

Spisal Dr. Otton Bauer. • Prevel F. Uratnik.

Cena samo 2 K.

Naroča se pri „Centralnem tajništvu JSDS“ v Ljubljani, poštini predal 168“.

Edini list, ki brezobzirno zastopa Vaše koristi, ki neustrašeno brani Vaše pravice, je:

N A delavski dnevnik

N A P R E J

Zatorej sezite po njem! Oklenite se ga! Naj se naroči po več somišljenikov na en Naprej! Le „Naprej“ spada v naše družine!

Proč z meščanskimi listi! Mesečno stane 24 kron. Naroča se pri upravi „Naprej“, Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

Splošno kreditno društvo

v Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zavezo sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadrugnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskontujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti, ako porabljaate moja najboljše preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 12—, za podgane in miši K 12—; za ščurke, a posebno močna vrsta stane K 20—; posebno močna tinktura za stenice K 15—; uničevalec moljev K 10—; prašek za uši v obleki in perilu K 10— in 20—; proti mravljam K 10—; proti ušem pri perutnini K 10; prašek proti mrčesom K 10— in 20—, proti ušem pri ljudeh K 5— in 12—; mazilo za uši pri živini K 5— in 12—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničevalec rastlin) K 10—.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 45, Petrinjska ul. 3.

~~~~~

COSULICH-LINE

= TRST - AMERIKA =

New-York — Buenos-Aires —

Rio di Janeiro — Santos Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listov za potnike za Slovenijo edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana

Kolodvorska ulica 26.

~~~~~

„V boj za občino.“

Brošurica „V boj za občino“ vsebuje poljudno razložen volilni red za občinsko zastopstvo. Temu so pridejana tudi praktična navodila. Cena ji je 6 K. — Naroča se pri Centralnem tajništvu JSDS in KDZ v Ljubljani, poštini predal 168.